

Els ajustaments dels sistemes monetaris

Antoni Negre

President de la Cambra de Comerç

Molt honorable president, autoritats, senyores i senyors, és per a mi un plaer i una satisfacció poder participar en aquest acte de desgreuge i de reconeixement a la figura del català Laureà Figuerola. La Cambra de Comerç de Barcelona, que tinc l'honor de presidir, és una entitat que sempre ha tingut com a principal objectiu la defensa dels interessos generals de les empreses i, en conseqüència del país. Aquest objectiu implica avançar-se als aconteixements i ser pioners en els canvis que es preveuen. Això porta implícit, en determinades ocasions, reaccions adverses i crítiques no sempre ben justificades. Però aquest és per a la nostra corporació un repte i un desafiament que sempre hem afrontat amb valentia.

Amb la mateixa valentia que en el seu dia va demostrar l'advocat i catedràtic Laureà Figuerola malgrat les crítiques i les desqualificacions que va rebre de diferents sectors de l'economia i de la indústria, especialment de la catalana. Hem de ser conscients que tots els canvis provoquen, en un principi, alguns recels que el temps s'encarrega de corregir. I nosaltres podem parlar amb coneixement de causa pel moment històric que ens ha tocat viure. Quan l'any 1999 Espanya va entrar a formar part de la Unió Monetària Europea determinats sectors van aixecar la veu en contra. Després, el temps s'ha encarregat de fer callar aquestes veus i els fets han donat la raó a aquells que des d'un principi vam defensar la implantació de la moneda única.

Salvant les diferències, que són moltes, l'ajustament del sistema monetari espanyol al de las nacions de la Unió Monetària Llatina i el canvi de moneda instaurat a Espanya en el segle XIX també va haver de patir greuges i crítiques. En aquest cas totes les crítiques van recaure sobre la figura del ministre d'hisenda, Laureà Figuerola, que va assumir la reforma econòmica liberal.

La reforma econòmica del 1868

Els objectius perseguits per la reforma del 1868 van ser dos:

- 1) L'anivellament dels preus interiors i la unificació monetària, dificultades per la presència de múltiples monedes (fins a 97 de registrades) que circulaven per Espanya en aquella època.

- 2) Un segon objectiu era alinear el sistema monetari espanyol amb el dels països de la Convenció Monetària Internacional del 1865.

El propòsit últim era, sense cap mena de dubte, afavorir la indústria i el comerç en general. D'aquesta manera s'activaria el comerç exterior i s'atraurien els capitals estrangers a una Espanya en crisi des del 1864. Una sèrie de reformes exemplificades amb el canvi d'unitat monetària que va fixar la pesseta com a nova moneda que substituïa l'escut i el ral.

La pesseta, com a ral de dos, era l'equivalent més proper al franc, moneda internacional sobre la qual girava la Unió Monetària Llatina. L'acord de moneda única subscrit el 1865 per França, Bèlgica, Itàlia i Suïssa, al que després es va afegir Grècia i al qual Espanya aspirava a incorporar-se. La pesseta, doncs, es va equiparar a la unitat comuna de compte dels països veïns per ser, segons paraules de Gonzalo Anes i de Fernández del Pulgar, "un franco con diferente nombre."

I com deia abans, aquells que s'avancen als seus temps i que són protagonistes de canvis audaçs i atrevits no tenen més remei que afrontar crítiques i assumir les suspicàcies que aquests canvis despertaven en determinats sectors menys agosserats. I aquest és el cas del català Laureà Figuerola que va portar a terme un conjunt d'importants reformes econòmiques i administratives que van definir un nou sistema de política econòmica i que significarien la culminació de la reforma liberal.

Enfrontament lliurecanvistes i proteccionistes

La reforma econòmica, exemplificada en la plena convicció lliurecanvista de Figuerola, va ser el paradigma del trànsit cap a una ideologia i un model d'industrialització obert a l'exterior. Aquesta reforma liberal va provocar una crítica dura i intransigent en els sectors proteccionistes, pels quals el proteccionisme era l'única via de prosperitat de Catalunya.

Les campanyes dels proteccionistes catalans van significar una ruptura dels sectors burgesos, bàsicament fabricants i comerciants, amb les forces polítiques que defensaven des de Madrid les mesures lliurecanvistes. I encara que, com després ha demostrat la història, aquesta política no va significar cap distorsió ni empobriment del sector industrial català, el desprestigi de Figuerola a Catalunya va ser molt gran.

Context històric

Algunes cròniques del moment parlen fins i tot del perill que va córrer la vida de Laureà Figuerola en un moment històric inestable políticament i econòmic. Aquí m'agradaria recordar que aleshores regnava a Espanya Isabel II, però els progressistes i els demòcrates, com Laureà Figuerola, conspiraven dins i fora del país per enderrocar la reina i instal·lar el sufragi universal.

Amb cent mil duros es va finançar una revolució burgesa liderada per Prim. El mes de setembre de 1868 es va rebel·lar l'esquadra i després els generals. Un manifest anunciava que s'establiria un Govern Provisional fins a la formació de les Corts constituents. Voldria recordar que Figuerola va ser el primer ministre de finances després de la Revolució de setembre.

Tancament

Avui més que mai, davant el nou canvi de moneda que ja tenim aquí, es fa necessari i crec que és la nostra obligació rendir un merescut homenatge a la figura i la persona de Laureà Figuerola. Un català obert i atrevit que sempre va estar lligat al seu país. Només com exemple voldria dir que Figuerola va ocupar la càtedra d'economia política de la Junta Particular de Comerç, precedent històric de la Cambra de Comerç.